

УДК 61:378.013.77:159.923.2-057.87

THE INFLUENCE OF THE LEVEL OF SELF-ESTEEM OF MEDICAL STUDENTS ON THE CONFIDENCE IN CHOOSING A FUTURE SPECIALIZATION**ВПЛИВ РІВНЯ САМООЦІНКИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА ВПЕВНЕНІСТЬ У ВИБОРІ МАЙБУТНЬОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ****Yuryeva L.M./Юр'єва Л.М.***d.m.s., prof./ д.м.н., проф.*

ORCID:0000-0002-1713-1037

Ogorenko V.V. / Огоренко В.В.*d.m.s., prof./ д.м.н., проф.*

ORCID:0000-0003-0549-4292

Hnenna O.M. / Гненна О.М.*as./ac.*

ORCID: 0000-0003-0783-6954

Kokashinskiy V.O. / Кокашинский В.О..*as./ac*

ORCID:0000-0002-6191-3757

*State institution "DNIPROPETROVSK MEDICAL ACADEMY of Ministry of Health of Ukraine", Dnipto, Vernadskogo 9, 49044
Державний заклад «Дніпропетровська медична академія Міністерство охорони здоров'я України», м. Дніпро, вул. В. Вернадського 9, 49044*

Анотація. У статті проаналізований рівень самооцінки 120 студентів IV курсу під час навчання на дисципліні «Психіатрія. Наркологія», серед яких переважна кількість студентів (58% ; n=70) мали низький рівень самооцінки, 37% (n=44) мали середній рівень самооцінки та 5% (n=6) мали високий рівень самооцінки. Середній рівень самооцінки всіх студентів склав 50,5 (17,6) балів. Студенти були поділені на групи в залежності від впевненості у майбутній спеціалізації: 49% (n=59) студентів не визначилися зі своєю майбутньою професією, 47% (n=56) - були впевнені у майбутній професії та 4% (n=5) - не бажали працювати у медицині. Для всіх груп середній рівень самооцінки відповідав низькому рівню. Виразність низької самооцінки у студентів, які не визначилися із майбутньою професією та не бажать працювати в медицині відрізняється від студентів, які визначилися із спеціалізацією ($p=0,02$).

Ключові слова: студенти, самооцінка, рівень самооцінки, спеціалізація.

Велика роль у створенні умов для зміцнення здоров'я населення належить медичному персоналу. Студенти-медика є однією із значущих та важливих складових майбутнього кадрового ресурсу охорони здоров'я. Розуміння особливостей формування професійної ідентичності серед майбутніх лікарів може дати можливість створення сприятливих умов для їх навчального процесу, мотивації на пізнавальну та професійну діяльність, формування необхідних компетентностей, що у подальшому призведуть до появи висококваліфікованих фахівців медичного профілю та може припинити їх відтік.

Професіоналізація в закладах вищої медичної освіти є первинним етапом становлення майбутніх лікарів, що передбачає формування професійних здібностей студентів та їх саморозвиток. Відомо, що для ефективності даного етапу та створення умов для гармонійного саморозвитку студентів-медиків важлива кореляція їх самооцінки з навчальною успішністю, репрезентації у

свідомості студентів професійних умінь та адекватної самооцінки.

Виділяють наступні складові самооцінки професійних здібностей: диференційно-особистісну, як рефлексія та зіставлення окремих когнітивно-операційних (умінь) та індивідуально-особистісних якостей лікаря та інтегрально-особистісну, як результат осмислення й узагальнення окремих етапів професійного розвитку, який виражається у ставленні до себе як до професіонала [1-4]. Виявлені наступні особливості динаміки самооцінки когнітивно-операційного складника здібностей студентів-майбутніх лікарів: 1) залежність від етапу професійної підготовки та досвіду роботи у медичних закладах; 2) зростання рівня самооцінки професійних умінь студентів в ході професійної підготовки як за індивідуальними самооцінними конструктами, так і за заданими; 3) позитивний вплив високого рівня академічної успішності [4].

Розуміння особливостей самооцінки студентів-медиків може допомогти у створенні відповідних педагогічних умов для підвищення рівня мотиваційного поля студентів у організації навчально-виховного процесу у вищій медичній освіті, перегляду використання основних положень особистісно орієнтованого підходу у процесі викладання.

Метою роботи були оцінка рівня самооцінки у студентів-медиків та її вплив на впевненість у виборі майбутньої спеціалізації.

Основна частина.

У дослідженні взяли участь 120 студента IV курсу під час навчання на дисципліні «Психіатрія. Наркологія» на кафедрі психіатрії, наркології і медичної психології Державного закладу «Дніпропетровська медична академія МОЗ України». Середній вік студентів становив 20,5 (2,1) років – М (SD), серед них – 74 особи жіночої статі (62%) та 46 осіб (38%) чоловічої. Оцінювання рівня самооцінки здійснювалося за допомогою теста-опитувальника для визначення рівня самооцінки С. В. Ковальова [5], який складається з 32 тверджень, до яких необхідно висловити своє ставлення запропонованими варіантами відповідей. Обробка результатів проводиться підсумовуванням балів за всіма 32 твердженням: сума балів від 0 до 25 говорить про високий рівень самооцінки, 26 до 45 - середній рівень самооцінки, 46 до 128 - низький рівень самооцінки.

Оцінка рівня самооцінки показав, що 58% (n=70) студентів мали низький рівень самооцінки, у 37% (n=44) студентів мали середній рівень самооцінки та 5% (n=6) — високий рівень. Середній рівень самооцінки склав 50,5 (17,6) балів, що загалом демонструє низьку самооцінку серед майбутніх лікарів. Такий показник може бути проявом як особливостей характеру студентів, так і симптомом депресивного синдрому, що у більшості випадків може бути спричинений синдромом вигорання, втому, психофізичним виснаженням, тривогою, коливанням або невпевненістю у виборі майбутньої професії [6-8].

В залежності від впевненості у майбутній спеціалізації всіх студентів було поділено на групи: 49% (n=59) не визначилися зі своєю майбутньою професією, 47% (n=56) студентів були впевнені у майбутній професії, та лише 4% (n=5) студентів не бажають працювати у медицині. Аналіз на співставність груп порівняння показав, що вони однорідні ($p > 0,05$) за статтю та віковими

характеристиками. Велика кількість студентів, які не впевнені у виборі спеціалізації демонструє, що на IV курсі майбутні лікарі мають можливість вивчати вузькі спеціалізації та перебувають у стадії формування своєї професійної ідентичності.

За результатами дослідження було виявлено, що для студентів, які не бажають працювати в медицині характерна відсутність високої самооцінки (Рис. 1), серед них більшість студентів мають низький рівень самооцінки (60%). В той час, як у студентів, які впевнені у майбутній спеціалізації, перевалювали середній (46%) та низький (48%) рівні самооцінки.

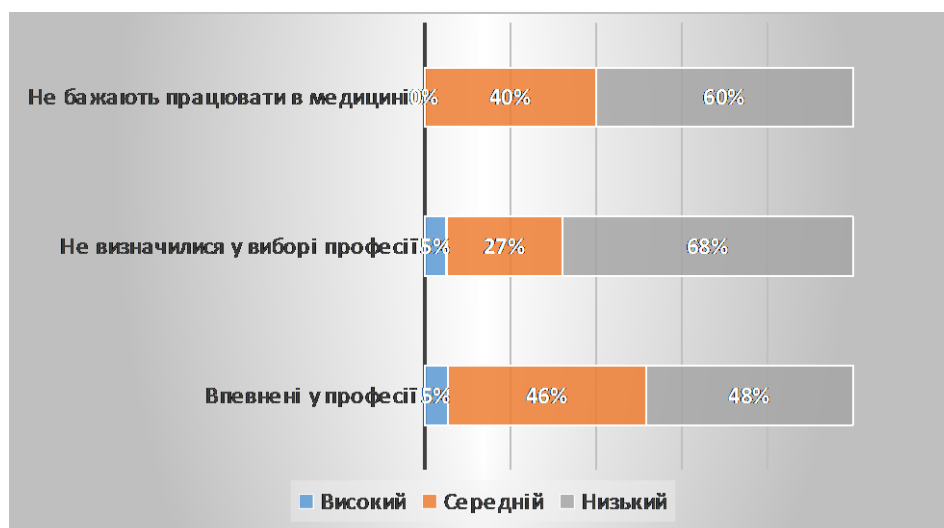

Рис. 1. Графік залежності самооцінки від впевненості у виборі спеціалізації

Середній рівень самооцінки серед студентів, що не визначилися зі своєю майбутньою професією склав 53,8 (18,10) балів, середній рівень самооцінки серед студентів, які впевнені у майбутній професії — 46,6 (15,90) балів, та середній рівень самооцінки студентів, що не бажають працювати у медицині — 55,8 (18,10) балів. Виразність низької самооцінки у студентів, які не визначилися із майбутньою професією та не бажають працювати в медицині відрізняється від студентів, які визначилися із спеціалізацією ($p=0,02$).

Висновок.

Аналіз самооцінки студентів IV курсу під час навчання на дисципліні «Психіатрія. Наркологія» продемонстрував, що серед студентів привалював низький рівень самооцінки (58%; $n=70$), середній рівень самооцінки склав 50,5 (17,6) балів. Даний показник може свідчити про наявність субдепресивної симптоматики, синдрому вигорання, психологічної на фізичної виснаженості, інтерперсонального конфлікту, що пов'язаний з розчаруванням або невпевненістю у виборі медичної направленості. Поширеність низької самооцінки у студентів, які не визначилися із майбутньою професією (60%) та не бажають працювати в медицині (68%) відрізняється від студентів, які визначилися із спеціалізацією (48%) та є статистично значимою. Майже половина студентів не впевнені у виборі своєї майбутньої спеціалізації, що демонструє формування професійної ідентичності під час навчання на IV курсі.

Все вище перераховане вказує на необхідність подальшого вивчення індивідуально-психологічних особливостей студентів-медиків та соціальних умов, які впливають на вибір майбутньої спеціалізації. Вважаємо, що для оптимізації процесу професійного самовизначення необхідне проведення таких заходів психокорекційної роботи зі студентами як психологічний супровід, психологічне профконсультування, проведення групових тренінгових занять, що буде сприяти створенню студент-орієнтованого підходу у процесі викладання.

ЛІТЕРАТУРА:

1) Фадеева И. М. Профессионализация и депрофессионализация в современном российском обществе: взгляд социолога / И. М. Фадеева // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. Серия: Социальные науки. – 2014. – № 1 (33). – С. 108–113.

2) Музика О.Л., Біла І.М., Корольов Д.К. Ціннісна детермінація становлення обдарованої особистості: монографія. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. – С. 220

3) Філоненко М.М. Психологія особистісного становлення майбутнього лікаря: монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – С. 332.

4) Чекрижова М.М. Динаміка самооцінки професіональних умінь студентів у процесі здобуття медичної освіти // Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. – Київ-Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2018. -Т.6. -№.14. – С.413-422.

5) Ковалев С.В. Подготовка старшекласников к семейной жизни. - М.: Просвещение, 1991. -С. 143.

6) Saudi Arabia Khalid Aboalshamat¹, Abrar Jawhari, Sarah Alotibi, Khulood, Naya AlMohimeed, Manal Alzahrani, Naya Rashedi. Relationship of self-esteem with depression, anxiety, and stress among dental and medical students in Jeddah. Journal of International Medicine and Dentistry, 2017. -№4(2). -P. 61-68. DOI: <https://doi.org/10.18320/JIMD/201704.0261>

7) Iqbal, S., Gupta, S., Venkatarao E. Stress, anxiety & depression among medical undergraduate students & their socio-demographic correlates. Indian Journal of Medical Research. 2015. -№141(3). -P. 354-7/ DOI: 10.4103/0971-5916.156571.

8) Bengü Yücens, Ahmet Üzer The relationship between internet addiction, social anxiety, impulsivity, self-esteem, and depression in a sample of Turkish undergraduate medical students. Psychiatry Research, 2018. -V.267. -P. 313-318. DOI: [10.1016/j.psychres.2018.06.033](https://doi.org/10.1016/j.psychres.2018.06.033)

References:

1) Fadeeva I. M. Professionalizatsiya i deprofessionalizatsiya v sovremennom rossiyskom obschestve: vzglyad sotsiologa / I. M. Fadeeva // Vestnik Nizhegorodskogo universiteta im. N. I. Lobachevskogo. Seriya: Sotsialnyie nauki. – 2014. – № 1 (33). – S. 108–113.

2) Muzyka O.L., Bila I.M., Korolov D.K. Tsinnisna determinatsiia stanovlennia obdarovanoi osobystosti: monohrafiia. – Kyiv: Vydavnychiy Dim «Slovo», 2017. – S. 220

3) Filonenko M.M. Psykholohiia osobystisnoho stanovlennia maibutnoho likaria: monohrafiia. – K.: Tsentr uchbovoi literatury, 2015. – S. 332.

4) Chekryzhova M.M. Dynamika samootsinky profesionalnykh umin studentiv u protsesi zdobuttia medychnoi osvity // Aktualni problemy psykholohii: Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H. S. Kostiuks NAPN Ukrainy. – Kyiv-Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka, 2018. -T.6. -№.14. – S.413-422.

5) Kovalev S.V. Podgotovka starsheklassnikov k semeynoy zhizni. - M.: Prosveschenie, 1991. -S. 143.

6) Saudi Arabia Khalid Aboalshamat¹, Abrar Jawhari, Sarah Alotibi, Khulood, Haya AlMohimeed, Manal Alzahrani, Haya Rashedi. Relationship of self-esteem with depression, anxiety, and stress among dental and medical students in Jeddah. Journal of International Medicine and Dentistry, 2017. -№4(2). -P. 61-68. DOI: <https://doi.org/10.18320/JIMD/201704.0261>

7) Iqbal, S., Gupta, S., Venkatarao E. Stress, anxiety & depression among medical undergraduate students & their socio-demographic correlates. Indian Journal of Medical Research. 2015. -№141(3). -P. 354-7/ DOI: 10.4103/0971-5916.156571.

8) Bengü Yücens, Ahmet Üzer The relationship between internet addiction, social anxiety, impulsivity, self-esteem, and depression in a sample of Turkish undergraduate medical students. Psychiatry Research, 2018. -V.267. -P. 313-318. DOI: [org/10.1016/j.psychres.2018.06.033](https://doi.org/10.1016/j.psychres.2018.06.033)

Abstract. *The article analyzes the level of self-esteem of 120 fourth-year students while studying in the discipline "Psychiatry. Narcology", among which the vast majority of students (58%; n = 70) had a low level of self-esteem, 37% (n = 44) had an average level of self-esteem and 5% (n = 6) had a high level of self-esteem. The average level of self-esteem of all students was 50.5 (17.6) points. Students were divided into groups depending on confidence in future specialization: 49% (n = 59) students were undecided about their future profession, 47% (n = 56) - were confident in their future profession and 4% (n = 5) - did not want to work in medicine. For all groups, the average level of self-esteem corresponded to a low level. The severity of low self-esteem in students who have not decided on a future profession and do not want to work in medicine differs from students who have decided on a specialization (p = 0.02).*

Key words: *students, self-assessment, level of self-assessment, specialization.*